

СУТНІСТЬ ТА НАПРЯМИ ДІЇ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

Павлова Тетяна, Котова Інна

Одеський національний економічний університет (м. Одеса)

Зростання дії дестабілізуючих факторів призводять до поглиблення відмінностей у рівнях конкурентоспроможності регіонів держави, здатних перетворитись у різного роду небезпеку для економіки держави, що зумовлює необхідність розробки спеціального інструментарію для оцінки економічної безпеки регіону, використання якого дозволить формувати механізм забезпечення економічної безпеки держави з урахуванням особливостей кожного з регіонів та розробити заходи щодо підвищення їх конкурентоспроможності.

Наявність кризових явищ соціально-економічного розвитку регіону зумовлена неефективним антикризовим регіональним менеджментом, нівелюванням впливу дестабілізуючої дії різних чинників на регіональний розвиток. Регіональне управління соціально-економічним розвитком вимагає оцінки рівня їх безпеки з метою своєчасного державного втручання в розвиток тих регіонів, які знаходяться в стані небезпеки [1, с. 6-32]. Економічна безпека – це матеріальна основа національної безпеки. Ефективність державного управління залежить від поєднання інтересів держави та регіону, який є цілісним соціально-економічним утворенням, елементом соціально-економічної системи держави. Економічна безпека взаємодіє з іншими складовими, залишаючись при цьому основою безпеки держави. Не можливо досягти військової стабільності, усунути виникнення екологічних катастроф, досягнути високого рівня науково-технічного потенціалу без розвинутої, стабільної та ефективної економіки України. Оцінка рівня економічної безпеки регіонів держави дозволить здійснити своєчасне державне втручання у економіку тих регіонів, які знаходяться в стані небезпеки.

Важливими показниками, що характеризують безпеку людського розвитку, є темп росту ВРП на душу населення, рівень смертності та кількість студентів на 1000 чол. населення. За показником рівня смертності усі регіони держави знаходяться або в стані ризику, або ж небезпеки, що свідчить про низький рівень здоров'я населення, катастрофічну демографічну ситуацію. Показник кількості студентів вищих навчальних закладів на 1000 чоловік населення в регіонах характеризує рівень розвитку його інтелектуального потенціалу. Розвиток системи вищих навчальних закладів регіонів держави

відбувається нерівномірно. Більше половини вищих закладів освіти, в яких навчається 60 відсотків студентів, розташовані в 5 регіонах, у той час як в 12 областях чисельність студентів не перевищує 20 відсотків загальної чисельності [2, с. 127-130]. Підвищення частки ЗВО та чисельності студентів Дніпропетровської, Львівської, Одеської, Харківської областей та міста Києва в останні роки пояснюються: по-перше, загальною тенденцією, пов'язаною з прагненням молоді до навчання у великих містах, а, по-друге, з тимчасовою окупацією АРК і частини Донецької та Луганської областей. Таким чином, можна констатувати, що в Україні сформувалося п'ять великих науково-навчальних центрів, де в 172 ЗВО навчається 803 тисячі студентів. У решті областей функціонує 117 закладів з контингентом 527 тисяч студентів.

Причинами нездатності регіональних соціально-економічних систем забезпечити безпечні показники їх розвитку є неконтрольована криза економіки регіону, відсутність достатніх ресурсів для структурної його перебудови; посилення залежності від іноземного капіталу, втрата економічної самостійності і перетворення регіонів на ринок сировини, збуту, робочої сили; руйнування фундаментальної та прикладної науки у регіонах держави; еміграція вчених та науковців; занепад системи підготовки та перепідготовки кадрів; відсутність ефективного механізму реалізації науково-технічних досягнень; недосконалість системи організації науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт та зв'язків між академічною, вузівською, галузевою наукою.

Отже, для забезпечення регіонального розвитку необхідно детально визначити основні дестабілізуючі чинники та загрози, які перешкоджають соціально-економічному розвитку регіонів держави шляхом розробки відповідного механізму забезпечення такої безпеки. Тобто, механізмом є сукупність засобів, інструментів, методів та форм управління регіональним розвитком, які взаємодіючи між собою забезпечують здатність регіональної системи до стабільного розвитку, яка зможе протистояти дестабілізуючій дії чинників середовища.

1. Ковальов А. І. Економічний розвиток регіону на основі активізації підприємницької діяльності: монографія / А. І. Ковальов, М. Д. Балджи, В. А. Карпов, І.М. Котова, Т.В. Павлова та інші. – Одеса: Атлант, 2014. – 178 с.

2. Статистичний щорічник України за 2017 рік, К., Державна служба статистики України. 2018. – 541 с.